

Didis Jurbarko krašto sūnus Arnoldas Piročkinas visada tarp mūsų

Skirta 90-osioms Arnoldo Piročkino gimimo metinėms

Senovės graikų filosofas Aristotelis yra pasakęs – „tiesą žmonių veikloje mes susekame tik iš darbų ir iš gyvenimo būdo... – tai viską lemia“. Ši antikvos laikais pasakyta mintis labai tinka tuomet, kai norima kalbėti apie prieš 90 metų – 1931 m. vasario 25 d. – Pašventyje gimusį ir nuėjusį itin garbingą gyvenimo kelią Arnoldą Piročkina.

Drąsiai galime sakyti, kad Arnoldas Piročkinas – didis žmogus, Jurbarko krašto atmintis ir garbė.

Didis todėl, kad visą savo gyvenimą skyrė ne sau, o kitiems. Paklaustas apie asmeninį gyvenimą ir artimuosius, nenoriai kalbėdavo apie save, o mieliau apie šalia esančius kolegas, kraštiečius, dukrą Gailą ir žmoną Martą, kuri buvo nuoširdi Arnoldo Piročkino gyvenimo bendrąkeleivė. Ne kartą teko pastebėti, kaip susitikimų metu ponia Marta (beje, taip pat mūsų krašto dukra, iš Mažosios Lietuvos į Užkalnių kaimą (netoli Vertimų) atvykusių lietuvininkų Dilbų palikuonė, kuri laiką net mokytojavusi Vertimuose) akimis sekėdavo kiekvieną kalbančio profesoriaus judesį, kaip prieš klausytojus stovinčio Arnoldo Piročkino akys, susidūrusios su stebincios žmonos akimis, suspindėdavo tokia šiluma ir netgi šypsena. O tada jau ta šypsena, tokia šilta ir dvasinga, „nukeliaudavo“ ir į jo lūpas, rankų judesius ir iki pat susitiko pabaigos tarsi buvo dalinama visiems...

Arnoldas Piročkinas – Jurbarko krašto atmintis todėl, kad jo knygos ir daugybė straipsnių yra ir bus visada aktualūs, kai norime ar norėsime sužinoti, kaip čia prie Nemuno gyveno mūsų proseneliai, seneliai ir tėvai, kokie buvo vartojami žodžiai ir iš kur jie kilę, ką reiškė. Mokslininko surinkti ir jo darbuose (knygose, straipsniuose) dabarčiai ir ateičiai „save saugo“ tikriausiai ne visiems žinomi žodžiai: prišaukimas (kvietimas), materiolė (įvairios medžiagos (dažniausiai audiniai), kromas (Smalininkų ir Viešvilės krašte prieš 100–80 metų šis žodis reiškė „įvairias prekes“ o Jurbarkę – tai jau ir „parduotuvė“ (Smukučių gyventojai ir svečiai ir dabar gali užsukti į „Kromelį“), ruimas (patalpa), bėgratis (dviratis), žmona (senąsias kilmės šaknis turintys Smalininkų ir Viešvilės gyventojai pasakytų, kad tai yra ponia, o jurbarkiškiškai nesuabejotų – juk taip anksčiau buvo vadinama moteris), svetainininkas (restorano laikytojas), knygvedys (raštinės knygų (dokumentų) tvarkytojas), baidokas (barža).. 2006 metais žurnale „Mokslas ir gyvenimas“ buvo išspausdintas didžiulis Arnoldo Piročkino straipsnis „Tylieji Nemuno laivai darbininkai – baidokai“. Jame autorius, kalbėdamas apie tai, kaip Nemunu ankstesniais laikais kroviniai ir prekės buvo plukdomi plokščiadugniais laivais strugais, vytinėmis, kurie vėliau buvo vadinami baidokais, o dar vėliau – baržomis, priminė skaitytojams ne tik žodžio baidokas kilmę (kilusią iš slavų kalbų) bet ir užrašė ir sukūrė Panemunių žmonių tariamą žodį – baĩdoks. Ir tokių atveju, kai mokslininkas pateikė savo krašto gyvenimo ir kalbos išskirtinumų, jo darbuose ir kalbose galima rasti labai daug.

Kalbėdamas apie darbus, skirtus savo krašto garsinimui ir istorinės atminties išsaugojimui, Arnoldas Piročkinas juokaudamas yra pasakęs savo močiutės posakį „Kas savo negiria, tą iš turgaus varo“. O Jurbarko kraštui nuveiktų darbų įamžinimas gražus – ne tik gausybė pranešimų konferencijų ir susitikimų metu, daugybė straipsnių spaudoje, bet ir solidžios kronikos: „Smalininkų kronika 1920 01 10 – 1939 03 23“, „Jurbarko miesto ir valsčiaus kronika. 1918–1940 metai“. Juk tai Arnoldas Piročkinas sugebėjo suburti kraštą mylinčių žmonių grupę ir drauge parengti itin profesionalų leidinį „Jurbarkas. Istorijos puslapiai“. Ir dar sumąstyti antrojo tomo aktualijų temas...

Jis – Jurbarko krašto garbė todėl, kad visuomet dvasia, mintimis ir žodžiais buvo su savo gimtuoju Pašvenčiu, šalimais esančiais Smalininkais ir Jurbarku, o ir Šilute, kurioje baigė gimnaziją... Visada pakviestas mielai atvykdavo tėviškėn, savo idėjomis pasidalindavo su kraštiečiais ir paskatindavo veikti, dovanodavo knygų ir albumų.

1955 m. baigęs Vilniaus universitetą, paragavęs lietuvių kalbos mokytojo duonos, nuo 1963 m. iki 1993 m. kruopščiai dirbo Vilniaus universitete. Dvejus metus stažavosi Čekijoje. 1987 m. Arnoldui Piročkinui suteiktas habilituoto mokslų daktaro, o 1991 m. – profesoriaus laipsnis. Virš 500 mokslinių darbų (tyrinėjimų apie Joną Jablonskį ir Adomą Mickevičių, monografijų, metodinių knygų, apybraižų ir straipsnių) gausa, reikšmingi du žodynai (Lietuvių–lenkų ir lenkų–lietuvių kalbų žodynas ir Čekų–lietuvių, lietuvių–čekų kalbų žodynas), čekų kalbos vadovėlis, gausybė parašytų straipsnių ir skaitytų paskaitų apie Martyną Mažvydą, Mikalojų Daukšą, Kristijoną Donelaitį, Joną Basanavičių ir kitus iškilnius Lietuvos žmones – labai svarbus mokslininko palikimas, įamžinantis Arnoldo Piročkinio vardą, jo neapsakomą darbštumą ir meilę gimtajam kraštui.

Už reikšmingus lituanistikos darbus ir didelį indėlį leidžiant knygą „Jurbarkas. Istorijos puslapiai“ Jurbarko rajono savivaldybės taryba 2011 m. birželio 30 d. nusprendė profesoriui habilituotam mokslų daktarui Arnoldui Piročkinui suteikti Jurbarko rajono savivaldybės Garbės piliečio vardą. Jubiliejinės Jurbarko miesto Magdeburgo teisių suteikimo ir Jurbarko herbo patvirtinimo 400 metų šventės metu 2011 m. liepos 16 d. įvyko iškilmingas Savivaldybės tarybos posėdis ir, dalyvaujant Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Andriui Kubiliui, užsienio delegacijoms, kitiems oficialiems asmenims ir jurbarkiškiams, Garbės piliečio vardo ženklas ir pažymėjimas buvo įteikti Arnoldui Piročkinui.

Tai be galo didžiulės erudicijos žmogus, nepalaužtas gyvenimo sunkumų ir pasitaikiusių nepriteklių, išsaugojęs nuoširdumą, solidumą, atjautą. Bet drauge ir ypatingą reiklumą, visų pirma – sau ir kalbai. Giminaičiai prisimena, kad ir prie pietų ar vakarienių stalo reikėję kalbėti taisyklinga kalba. O suklydus, būdavo ramiu ir draugišku balsu nuoširdžiai pataisomi. Kokio nors fakto ar reiškinio paskelbimas, žodžio prasmės paaiškinimas pagal profesorių turėjo būti pagrįstas rašytiniais šaltiniais, nuorodomis... Todėl iš anksto sutartų diskusijų apie kalbos dalykus metu A. Piročkinas turėdavęs pasiruošęs kortelių ar lapelių, kuriuose buvo preciziškai susirašęs faktinius įrodymus apie vieną ar kitą žodį, sakinį. Pamačius ir suvokus tokį profesoriaus atsakingumą už savo darbą, už kiekvieną žodį, nesunku suprasti, kodėl Arnoldas Piročkinas itin didelį dėmesį skyrė norminės lietuvių bendrinės kalbos formuotojo Jono Jablonskio gyvenimo ir darbų tyrinėjimui bei išsaugojimui.

Jurbarko krašto žmonės turi išsaugoję jiems rašytų Arnoldo Piročkinio laiškus. Tai dažnai trumpi tekstai, bet su labai nuoširdžiais sakiniais, pritaikytais kiekvienai konkrečiai progai ir konkrečiam asmeniui, parašyti gražia rašysena. Norėtusi, kad tie laišškai kada nors išvystų dienos šviesą...

2016 m. kovo 1 d. Arnoldas Piročkinas Jurbarke

Iš laiškų, pokalbių ir susitikimų galima aiškiai pajausti, kad būtent už tą nuoširdų ėjimą šiuo žemiškuoju gyvenimo kėliu, už tą nuolatinį iki paskutinio atokvėpio atsidavimą kalbai, Tėvynei Lietuvai ir ypač Jurbarko kraštui, už jo plakančios širdies ieškojimą suartėjimo ir buvimo su kitais žmonėmis bei meilę jiems, už tą kitus drąsinančią ir suprantančią šypseną Dievas jam davė stiprų tiesos, teisingumo ir žmogaus pašaukimo supratimą, tvirtai ramų perėjimo į Anapusinį gyvenimą pojūtį...

Arnoldas Piročkinas mirė 2020 m. rugsėjo 15 d. ir atgulė amžinojo poilsio vieton Jurbarko evangelikų liuteronų kapinėse šalia žmonos Martos ir kitų giminės artimųjų.

Minint 90-ies metų gimimo sukaktį, norėtusi dar pakalbinti kraštietį, pasveikinti, padėkoti. Deja... Tenką tik mintimis pabendrauti ir pasakyti – Ačiū Tau, kėliavusiam gyvenimo kėliu drauge su mumis ir visada esančiam tarp mūsų...

Dokumentų ir viešųjų ryšių skyriaus vyriausiasis specialistas Antanas Gvildys

*2021 m. vasario mėn.
Jurbarkas*